

VZDĚLÁVACÍ PROGRAM ŠKOLNÍ DRUŽINY

při Základní škole, Most, Svážná 2342, příspěvkové organizaci

Obsah:	Strana:
1. Identifikační údaje	2
2. Charakteristika a umístění ŠD	3
3. Personální, materiální a ekonomické podmínky	3
4. Konkrétní cíle vzdělávání	4
5. Kompetence	5
6. Formy vzdělávání	6
7. Obsah vzdělávacího programu školní družiny	7
8. Časový plán vzdělávání	14
9. Délka trvání vzdělávání	14
10. Zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví	14
11. Podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami	15
12. Podmínky přijímání uchazečů a podmínky průběhu a ukončování vzdělávání	16

1. *Identifikační údaje*

Adresa:

- Základní škola, Most, Svážná 2342, příspěvkové organizace
Školní družina
Svážná 2342/1
434 01 Most

IZO: 116701005

Telefonní čísla školní družiny:

- 733 171 166
- 733 143 730
- 733 611 581
- 733 611 708
- 733 611 661
- 734 746 884
- 704 619 901

Emailová adresa školní družiny:

- vendula.lamplotova@1zsmost.cz
- další emailové adresy vychovatelek jsou uvedeny na stránkách školy www.1zsmost.cz

Platnost vzdělávacího programu školní družiny:

- Od 1. 9. 2007
- Aktualizován 14. 4. 2024

2. Charakteristika a umístění ŠD

Školní družina je součástí základní školy. Družina se skládá ze sedmi oddělení, kde každé oddělení má svou vyhrazenou místnost. Dále ŠD využívá jednu místnost, která slouží pro ranní a koncovou družinu. Ta se nachází v přízemí školy. Kapacita školní družiny je 190 dětí.

ŠD není pokračováním školního vyučování, má svá specifika, která ji odlišují od školního vyučování. Hlavním posláním ŠD je zabezpečení zájmové činnosti, odpočinku a rekreace žáků, částečně také dohledu nad žáky.

Stravování dětí probíhá ve školní jídelně. Pitný režim je zajištěn po celou dobu pobytu dětí ve školní družině.

3. Personální a materiální podmínky

3.1. Personální podmínky

Zájmové vzdělávání je řízeno kvalifikovanými vychovatelkami, které se každoročně zúčastňují akreditovaných kurzů a programů dalšího vzdělávání pedagogů.

Vychovatelky dle možností vedou zájmové kroužky podle vlastní specializace a osobního zaměření. Vychovatelka podporuje všeobecný rozvoj žáků ve všech složkách vývoje, velice úzce spolupracuje s třídními učiteli a rodiči.

3.2. Materiální podmínky

Školní družina má k dispozici 4 místnosti s herními kouty a 3 oddělení mají své zázemí ve třídách. ŠD je vybavena odpovídajícím nábytkem, pomůckami, stolními hrami, časopisy, příruční knihovnou, audiovizuální technikou a sportovními pomůckami. Součástí vybavení školní družiny jsou i tablety s připojením k Internetu.

Pro pobyt venku je možné využívat areál školního hřiště, na vycházky chodíme na louku nedaleko školy, do lesa na Ressl.

Průběžně zlepšujeme materiální vybavení školní družiny, zejména pro výtvarné a sportovní činnosti.

3.3. Ekonomické podmínky

Za pobyt žáka zapsaného ve ŠD je stanoven poplatek 200 Kč měsíčně. V případě finanční nebo sociální nouze mohou rodiče požádat o prominutí poplatku u vedení školy. Finanční prostředky jsou využívány na částečné zabezpečení provozu ŠD a na nákup hraček a materiálního vybavení ŠD.

4. Konkrétní cíle výchovně-vzdělávací práce ve školní družině:

- Zájmové vzdělávání formou zájmových, vzdělávacích a spontánních činností, odpočinku a relaxací, výchovou, hrou a individuálních prací.
- U žáků podporujeme citlivé vztahy k lidem, k přírodě, učíme je chránit si své zdraví, rozvíjíme schopnost spolupracovat a respektovat druhého.
- Zaměřujeme se na ochranu životního prostředí.
- Chceme, aby prostor školní družiny byl pro všechny příjemný. Vedeme žáky k tvořivosti a rozvíjíme jejich estetické vnímání.
- Respektujeme individuální schopnosti a dovednosti žáků.
- Úkolem naší práce je položit základy ke klíčovým kompetencím neboli schopnostem trávit volný čas, řešit problémy, kompetencím komunikativním, sociálním, občanským a pracovním.
- Rozvíjíme u žáků jejich schopnosti rozhodování, evaluaci a autoevaluaci.
- Spojení žáků různých věkových skupin se osvědčuje jako výhoda – starší předávají své zkušenosti a dovednosti mladším. Všechny vedeme k tomu, aby respektovali jeden druhého.

Zájmové vzdělávání ve školní družině naplňuje svými specifickými prostředky obecné cíle vzdělávání dané školským zákonem. Jde zejména o rozvoj žáka, jeho učení a poznání, osvojování základů hodnot naší společnosti a schopnosti projevit se jako samostatná osobnost. Školní družina umožňuje odpočinkové činnosti (aktivní i klidové) a přípravu na vyučování.

5. Kompetence

Dlouhodobý proces, souhrn vědomostí, dovedností, schopností a postojů, které děti získávají v průběhu několikaleté docházky do školní družiny. Budou se prolínat všemi činnostmi zájmového vzdělávání.

5.1. Kompetence k učení

Učí se s chutí, práci dokončí, klade si otázky, hledá na ně odpověď, získané vědomosti dává do souvislostí, uplatňuje je v praktických situacích a dalším učení. Používá encyklopedie, Internet a zdokonaluje se v problémových předmětech.

5.2. Kompetence k řešení problémů

Všímá si dění okolo, snaží se řešit situace, při jejich řešení užívá logické, matematické, empirické postupy, chápe, že vyhýbání se řešení problému nevede k cíli. Započaté činnosti dokončuje.

5.3. Komunikativní kompetence

Ovládá řeč, vyjadřuje sdělení, myšlenky, otázky, odpovědi vhodně formulovanými větami, komunikuje bez ostychu s vrstevníky i dospělými, kultivovaně. Naslouchá ostatním spolužákům a pedagogům a zapojuje se do diskuze.

5.4. Sociální a interpersonální kompetence

Samostatně rozhoduje o svých činnostech, uvědomuje si, že za ně odpovídá a nese důsledky, projevuje ohleduplnost, citlivost, rozpozná nevhodné chování, nespravedlnost, agresivitu, šikanu, spolupracuje ve skupině, dokáže se prosadit i podřídit – přijmout kompromis, respektuje jiné, je tolerantní k odlišnostem mezi lidmi. Podílí se na utváření příjemné atmosféry.

5.5. Činnostní a občanské kompetence

Učí se plánovat, organizovat, řídit a hodnotit, odhaduje rizika svých nápadů, odpovědně přistupuje k úkolům, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné prostředí, dbá na své osobní zdraví i druhých. Je si vědom svých práv a povinností (seznámení s řádem ZŠ a ŠD, Úmluvou dětských práv spojenou s povinnostmi), chrání a podílí se na kulturním a historickém dědictví a aktivně se zapojuje do kulturního života. Chápe základní ekologické souvislosti a environmentální problémy (Den Země, třídění druhotných surovin, společný sběr starého papíru a PET lahví).

5.6. Kompetence k trávení volného času

Orientuje se v možnostech smysluplného trávení volného času, umí si vybrat zájmové činnosti dle vlastních dispozic, rozvíjí své zájmy v organizovaných skupinách i individuálních činnostech, dokáže odmítnout nevhodnou nabídku volného času.

6. Formy vzdělávání

6.1. Příležitostnou

- výchovnou, vzdělávací, zájmovou a tematickou rekreační činnost spojenou s pobytem mimo místo, kde právnická osoba vykonává činnost školského zařízení (slavnosti, vystoupení, návštěvy divadelních představení, sportovní dny apod.). Základem účastníků jsou přihlášení žáci ŠD, ale mohou se zúčastnit i rodinní příslušníci či další zájemci.

6.2. Pravidelnou

- výchovnou, vzdělávací a zájmovou činnost. Ve ŠD každodenní činnost přihlášených žáků v odděleních ŠD, popřípadě zájmové útvary zřizované ŠD.

6.3. Nabídky spontánních činností

- Ve ŠD jsou spontánní aktivity zahrnuty do denního režimu oddělení (např. hry ranní družiny, odpolední klidové činnosti či při pobytu venku) a jsou pro přihlášené žáky.

7. *Obsah vzdělávacího programu školní družiny*

Obsah vzdělávacího programu je inspirován kapitolou ŠVP ZV „Škola blízka přírodě a lidem“ pro první stupeň „**Člověk a jeho svět**“.

7.1. *Místo, kde žijeme*

Poznávání nejbližšího okolí, organizace školy, družiny, určení významných objektů a jejich návštěvy, beseda o našem městě a regionu – historie, bezpečnost na cestě do školy, tematické vycházky, kolektivní výtvarné práce.

7.1.1. *Náš domov*

- Vyprávíme si o životě naší rodiny.
- Kreslíme a malujeme, jak trávíme s rodiči náš volný čas.
- Povídáme si, kdo co dělá v našich rodinách.
- Popisujeme domy, v nichž bydlíme.

7.1.2. *Škola*

- Zamýšlíme se nad tím, co je v naší škole hezké a co bychom rádi změnili.
- Zdobíme školní družinu, vymýšlíme a kreslíme logo družiny nebo oddělení.
- Povídáme si o cestě do školy a domů. Ptáme se na bezpečnost cesty každého z nás do školy.
- Zajímáme se o dopravní značky v našem okolí – procházíme ulicemi, určujeme značky a jejich význam.
- Soutěžíme ve znalosti dopravních značek a předpisů.
- Vyrábíme si dopravní značky.
- Orientujeme v mapě (hledáme v internetové fotomapě – naší školu, náš dům atd.).
- Výtvarně znázorňujeme různé hromadné dopravní prostředky.

- Odhalujeme nástrahy na cestách pro chodce a cyklisty (cesta po silnici v místě, kde chybí chodník).
- Zjišťujeme, co nesmí chybět na našem kole.

7.1.3. Naše město

- Na vycházkách hledáme zajímavosti našeho města (budovy, dominanty, atd.).
- Kreslíme a malujeme místa, kam rádi chodíme.
- Vyrábíme ozdobné předměty a výrobky pak použijeme k výzdobě družiny i celé školy.
- Hrajeme si na průvodce naším městem. Popisujeme a ukazujeme, kudy se hosté dostanou k svým cílům v našem městě.
- Besedujeme se zástupci městské policie.
- Kreslíme, čím bychom chtěli být.
- Nakupujeme a prodáváme – hra na prodavače a kupující.
- Představujeme si, jak bychom se zachovali, kdybychom se ztratili – přehráváme si scénky.
- Hrajeme loutkové divadlo.

7.1.4. Jsem Čech, vím, kde žiji

- Sestavujeme mapu ČR z víček PET lahví.
- Soutěžíme, kdo zná více slov od určitých písmen (jméno města, zvířete, rostliny), zajímáme se o vlajky států, které si zapíšeme podle abecedy a kreslíme je.

7.1.5. Tradice našeho města

- Kreslíme znak města, povídáme si o jeho historii, heraldických motivech, městských barvách.
- Besedujeme o lidových tradicích a zvycích.

7.2. *Lidé kolem nás*

Osvojení zásad vhodného a společenského chování, blízké rodinné vztahy, tolerance ke spolužákům, empatie, vzájemná úcta, komunikace slovní i mimoslovní, dodržování pravidel stolování, předcházení šikaně, zařazení prvků mediální výchovy (co děti shlédly, slyšely, práce s Internetem – vyhledávání informací).

7.2.1. *Rodina*

- Představujeme povolání našich rodičů, pantomimicky je předvádíme a kreslíme.
- Povídáme si o našich prarodičích.
- Jak se nazývají příbuzní naší rodiny (kdo je bratranec, sestřenice, švagr, strýc).
- Vyrábíme dárky pro radost maminkám.
- Besedujeme o tom, co je to plýtvání (jídlem, penězi, energií, materiálem), ptáme se, jak můžeme šetřit.
- Hrajeme si na prodávající a kupující (využíváme kouzelná slovíčka „Prosím“ a „Děkuji“).

7.2.2. *Kamarádi*

- Hrajeme si na malíře a malujeme portrét kamaráda.
- Při hře zjišťujeme, jak se známe (poznáme kamaráda po hlase nebo po hmatu, máme-li zavázané oči?).
- Vyprávíme ostatním o našem nejlepším kamarádovi a o dobrých vlastnostech, kterých si vážíme na lidech.
- Učíme se na výkonech a chování každého spolužáka najít něco pěkného, za co ho pochválíme (na každém spolužákovi něco oceníme, něčím je zajímavý).
- Přemýšlíme o vandalismu, opravujeme poškozené hry, uklízíme si školní tašky, věnujeme se sebeobslužné práci.
- Cvičíme hmat (po slepu určujeme předměty, které jsme předtím vložili do krabice).

7.2.3. *Svátky a oslavy*

- Vyprávíme si o vánočních zvycích, které se zachovali dodnes, zvláště o těch, které dodržujeme v naší rodině.
- Učíme se a zpíváme koledy.

- Na vycházkách pozorujeme výzdobu města ulic obchodů.
- Naší třídu si zdobíme vánočními motivy.
- Čteme si o zvycích spojených s jarem.
- Zdobíme třídu a okna symboly Velikonoc (kreslíme, vystřihujeme).

7.2.4. Jak se správně chovat

- Hrajeme si a učíme se, jak se správně zdravít, podat ruku, požádat o něco, zeptat se atd.
- Povídáme si, čím můžeme druhého potěšit – dárkem, pochvalou, chováním, úsměvem.
- Vybíráme vhodný oděv na kulturní představení, prohlížíme módní časopisy.
- Cvičíme si jazyk (jazykolamy, dechová cvičení).
- Vyprávíme si pohádky a příběhy ze života.
- Cvičíme se ve správném stolování.
- Dodržování zásad správného stolování procvičujeme denně ve školní jídelně.
- Povídáme si o pořadech v televizi, doporučujeme si vhodné pořady.
- Porovnáváme realitu s některými filmovými příběhy.
- Připravíme si vědomostní soutěž a zahrajeme si ji.

7.3. Lidé a čas

Budování a dodržování správného režimu, vytváření pravidelných návyků, umět využít správně a účelně svůj volný čas – základy pro využívání smysluplných volnočasových aktivit.

7.3.1. Náš denní režim

- Besedujeme na téma Jak jsem trávil víkend, malujeme, co jsme zažili a navrhujeme jiný program pro další víkendy.
- Opakovaně si připomínáme, co se nám líbilo v přírodě, kreslíme obrázky s těmito motivy.

- Využíváme hry, při nichž si cvičíme paměť, pozornost, postřeh, soustředěnost a tvořivé myšlení.
- Využíváme počítač pro získávání mnoha informací, pracujeme s didaktickými hrami.
- Besedujeme o nebezpečí spěchu, který často přinese zbytečná zranění.

7.3.2. Jak se mění věci, budovy, město

- Povídáme si o tom, jak pomáháme doma.
- Besedujeme o domácnosti dříve a dnes (vybavení, nábytek, doplňky, spotřebiče).
- Kreslíme ulice a dominanty města.

7.4. Rozmanitosti přírody

Vycházky a pobyty v přírodě, pozorování změn a následné výtvarné či jiné zpracování poznatků, didaktické hry s přírodními motivy, péče o pokojové rostliny, ekologická výchova – ochrana přírody, jednoduché pokusy.

7.4.1. Příroda okolo nás – rostliny a živočichové

- Na vycházkách pozorujeme přírodu.
- Kreslíme určitý strom v jednotlivých ročních obdobích.
- Pomocí obrázků porovnáváme, jak se v jednotlivých ročních obdobích příroda mění.
- Při vycházkách do lesa či parku upevňujeme pravidla chování v přírodě.
- Stavíme objekty ze shromážděných přírodnin.
- Vyrábíme z nich „lesní strašidlo“.
- Obtiskujeme listy – využíváme různé techniky pro výtvarné činnosti.
- Pečujeme o květiny – pěstujeme, přesazujeme, zaléváme.
- Hrajeme (pexesa, kvarteta) s náměty živočichů a rostlin.
- Soutěžíme ve vymýšlení názvů rostlin nebo zvířat začínajících určenými písmeny abecedy.

- Soutěžíme ve skládání rozstříhaných obrázků zvířat a rostlin.
- Zkoušíme, jak skáče žába, jak se plazí had, jak chodí rak, jak skáče vrabec, atd.
- Vyprávíme si o domácích zvířatech a na základě vlastních zkušeností si vysvětlujeme, jakou péči vyžadují.
- Kreslíme domácí mazlíčky a práce vystavíme.

7.4.2. Roční období

- Sledujeme změny v přírodě, život zvířat, vztahy mezi zvířaty.
- V hudebních chvílkách zpíváme písničky o zvířatech a rostlinách.
- Dramatizujeme jednoduché pohádky se zvířecími hrdiny.

7.4.3. Počasí a voda

- Vyhledáváme pranostiky, čteme je a uvažujeme o jejich smyslu.
- Besedujeme o vodě, jejích skupenstvích a o významu vody.

7.4.4. Chráníme si své životní prostředí

- Vytvoříme plakát nebo nástěnku ke Dnu Země.
- Pomáháme při úklidu svého bydliště, okolí školy a družiny.
- Besedujeme s ekologem, jak můžeme pomoci živé i neživé přírodě.
- Třídíme odpad do kontejnerů.
- Tvoříme výrobky z přírodních materiálů (listová koláž, zvířátka z přírodnin, frotáž, apod.).

7.5. Člověk a jeho zdraví

Poznávání sebe sama, poučení a péče o zdraví a nemocech, zdravotní prevence, osobní hygiena a čistota, poučení o úrazech a jejich předcházení, pohybové a tělovýchovné aktivity, pravidelný pohyb venku, dodržování pitného režimu. Bezpečné chování – zdraví své i ostatních (bezpečí fyzické, psychické a emocionální).

7.5.1. Co nám škodí, co nám prospívá

- Kreslíme ovoce a zeleninu.
- Sestavujeme desatero zásad zdravé výživy.
- Soutěžíme v hledání obrázků zdravých a méně zdravých potravin.
- Tvoříme atlas jednotlivých potravin (lepením obrázků, kresbou).
- Tvoříme společný denní stravovací a pitný režim (co kdy jíme a pijeme).
- Sestavujeme zdravý týdenní jídelníček, doplňujeme kreslenými a vystřiženými obrázky.
- Cvičíme se v drobných nákupech.
- Soutěžíme ve smyslovém poznávání (čich, chuť, hmat) zeleniny, ovoce, koření a dalších potravin.

7.5.2. Chodíme ven

- Pokud to počasí dovolí, chodíme do přírody a na školní hřiště.
- Každý měsíc se naučíme novou hru.
- Pořádáme jednoduché soutěže s míčkem či se švihadlem.
- Seznamujeme se s pravidly míčových her a cvičíme se v jejich dodržování.

8. Časový plán vzdělávání

Časový plán vzdělávání se řídí počtem vyučovacích hodin jednotlivých skupin školní družiny.

11:40 – 12:35	hygiena, oběd
12:35 – 13:00	odpočinková činnost
13:00 – 14:00	zájmová činnost
14:00 – 15:00	rekreační činnost
15:00 – 17:00	rozcházení žáků, odpočinek, volná hra

9. Délka trvání vzdělávání

- Od 1.9. příslušného školního roku do 30.6. příslušného školního roku.
- Prázdninový provoz v době vedlejších a hlavních školních prázdnin.
- Školní družina se otevírá při minimálním počtu dětí, aktuálně stanoveným pro daný školní rok (viz vnitřní řád školní družiny). Vychovatelky zájem rodičů zjišťují v dostatečném předstihu. Provozní doba školní družiny v tomto období je od 6:00 hod do 14:00 hod.

10. Zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví

10.1. Podmínky pro hygienické a bezpečné působení školní družiny:

- Vhodná struktura režimu žáků v družině s dostatkem relaxace a aktivního pohybu dané režimem družiny a skladbou zaměstnání.
- Vhodný stravovací a pitný režim (podle věkových a individuálních potřeb žáků).
- Zdravé prostředí užívaných prostorů družiny – podle platných norem (vlastní vybavené prostory, odpovídající světlo, teplo, bezhlučnost, čistota, větrání, rozměry sedacího a pracovního nábytku, hygienické vybavené prostorů – viz *vyhláška ministerstva zdravotnictví č.410/2005 Sb., o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání mladistvých*).

- Ochrana žáků před úrazy.
- Výrazné označení všech nebezpečných předmětů a částí využívaných prostorů (např. zpracování a zveřejnění provozních řádů keramických dílen, tělocvičen), pravidelná kontrola prostor a zařízení z hlediska jejich bezpečnosti.
- Dostupnost prostředků první pomoci, kontaktů na lékaře či jiné speciální služby, praktická dovednost vychovatelek poskytovat první pomoc.

10.2. Psychosociální podmínky

- Klidné prostředí a příznivé sociální klima – otevřenost a partnerství v komunikaci, úcta, tolerance, uznání, empatie, spolupráce a pomoc druhému, sounáležitost s odděleními školní družiny a školou.
- Respekt k potřebám jedince a jeho osobním problémům, činnost vycházející ze zájmu žáků a osvojování si toho, co má pro žáky praktický smysl a vede k praktické zkušenosti, sledování všestranného prospěchu žáka jako hlavního článku veškeré pedagogické činnosti.
- Věková přiměřenost a motivující hodnocení – respekt k individualitě žáka, jeho hodnocení v souladu s individuálními možnostmi a individuálním pokrokem, dostatečná zpětná vazba.
- Ochrana žáků před násilím, šikanou a dalšími patologickými jevy.
- Vytváření podmínek pro spoluúčasť žáků na životě školy a školní družiny, která přechází do modelu demokratického společenství – budování komunity na principech svobody, odpovědnosti, stability společných pravidel, spravedlnosti, spolupráce.
- Včasná informovanost žáků i jejich rodičů o činnosti školní družiny a jejím vnitřním životě i prostřednictvím webových stránek školy.

11. Podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

- Žákům se speciálními vzdělávacími potřebami bude podle stupně a charakteru jejich znevýhodnění při jejich začleňování do volnočasových aktivit věnována průběžná zvláštní pozornost.
- Snažíme se motivovat oslabené a znevýhodněné žáky a žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, a to zejména individuální přístupem, konzultacemi s rodiči a učiteli.

12. Podmínky přijímání uchazečů a podmínky průběhu a ukončování vzdělávání

- Školní družina slouží k výchově, vzdělávání a rekreaci žáků 1. stupně ZŠ. Přednostně jsou zařazováni žáci z nejnižších ročníků ZŠ a přípravné třídy.
- Zákonný zástupce přihlašuje žáka k pravidelné docházce do družiny na předepsaném tiskopise na celý školní rok. Tato přihláška do ŠD má platnost pouze v daném školním roce.
- Jedno oddělení ŠD se naplňuje do počtu 25 žáků denně přítomných, přičemž může být zapsáno max. 30 pravidelně docházejících žáků (navštěvujících ŠD alespoň 3 dny v týdnu).
- V případě, kdy nemohou být zařazeni všichni přihlášení žáci, rozhoduje o zařazení zřizovatel.

Platnost dokumentu od 1. 5. 2024

Mgr. Jana Nachtigalová,
ředitelka školy